

at see, om der var Nogen, der med Urette var bleven Professor, for det Andet, om de vare Søner af Professorer; og for det Tredie, om de vare klevne Professorer, fordi de vare Søner af saadanne. Søvrigt skal jeg kun gjøre een Bemærkning med Hensyn til den ærede Rigsdagsmand, naar han talte om Folkets Oplysning. Han begyndte med at sige — det beder jeg, at Enhver vil erindre, saaledes faldt Ordene — at han i Rigsdagen hidtil faae en Garanti for, at man i Fremtiden aldeles ikke vilde undlade at bruge de Penge, der ligge under de separate Fonds, til videnskabelige Diemed; det var han overbevist om, at man ikke vilde undlade. Jeg siger, det kan være meget rigtigt, det er en smuk Tante, men sidenester begyndte han at tale i høie Ord om Folkets Oplysning, hvormed han ikke meente, hvad man kalder den videnskabelige Dannelses Udvikling, men den almindelige Oplysnings Udvikling. Allsaa, medens han i det første Dieblit sagde, at Pengene ganske vist vilde blive brugte til de Diemed, hvortil de fra Begyndelsen vare udseete, sagde han i Slutningen, at han haabede, at endeel af dem vilde blive benyttede til andre Diemed; men dette er en absolut Modsigelse, hvori han kom med sig selv. Nu siger jeg, at det er saa vist som nogen Ting, at der først og fremmest skal sørges for Folkets Oplysning, og dette er Gud være lovet seet i en betydelig Grad i vort Fædreland, som i den Henseende staaer saa høit som vel noget andet Land, maastee med Undtagelse af Schweiz; men hvorledes bærer man sig ad paa andre Steder? Ja, ganske vist bruger man der Statens Midler ogsaa dertil, men Folket selv følger med og med store Dpoffelser. Man har ikke seet, at man nogetsteds har angrebet de gamle Institutioner, som ere stiftede for Videnskabens Skyld; man har undladt det i den Overbeviisning hos de Mænd, der meest arbejdede for Folkets Oplysning, at der er et saadan indre Sammenhæng imellem den sande Videnskabeligheds Bedligholdelse og Udbredelse og den store Folkeoplysning, at man ikke kan gaae den ene for nær uden i høi Grad at skade den anden. Saaledes har man baaret sig ad i England. De uhyre

Summer, der vare henlagte af Private, har man ikke rørt ved, da man oprettede Universitetet i London. Paa Nordamerika vil jeg blot bede Enhver henvende sit Blik for at see, hvorledes Forholdene der ere. Det, vi have at spørge om her, er dette: Er der Mere i disse separate Fonds, end man fornuftigviis og forstandigviis bør bruge til videnskabelige Diemed eller ikke? Er der ikke Mere, saa er det i Statens og i Folkets, i hele Folkets Interesse, at man bruger Pengene til det Diemed, hvortil de ere henlagte. Er der derimod Mere, da tager man dette Mere og bruger det til almindelig Oplysnings Fremme paa bedste Maade; og det bør man gjøre. Der er nu Mere; som det blev sagt af den ærede Minister, bruger man iaar 170,000 Rd. af Sorø Academies Midler, rigtignok ikke til almindelig Oplysning, men til andre Diemed end det, hvortil de fra Begyndelsen ere henlagte. Man blive ved dermed, man tage Overfludet og bruge det paa den Maade, man vil, saa handler man rigtigt, naar man da kun lader Tilstrækkeligt blive tilbage til videnskabelige Diemed. Og nu siger jeg: Saa sandt som det er, at Rigsdagen i dette Dieblit har fuld Myndighed over disse Pengesummer og ikke behøver dette Forslag for at faae Herredømme over hver Daler og Skilling deraf, saa sandt kan det vedblive i Fremtiden at beholde dette Herredømme. Dette Forslag vil ikke skaffe Folkethinget mere Magt, end det har; men det vil selve Institutionerne tillivs for paa den ene Deel af Udviklingens Beføstning at give til den anden. Derfor vil jeg ikke være med dertil. Man lade Rigsdagen og navnlig Folkethinget beholde den fulde Myndighed, det nu har over Summerne, og Ingen komme da og sige, at, naar det er til Folkeoplysningens Gavn, og naar de videnskabelige Diemed, som man fornuftigviis maa fremme, ere fyldestgjorte, Folkethinget, Landstthinget og Regeringen da ikke skulde have fuldstændig Magt til at anvende Pengene, paa hvilken Maade man onsker. Dertil behøves ingen ny Omfkrivning. Men ville De styrte, hvad der er begrundet i Aarhundreder, saa have de et andet Diemed, der ligger bagved.